

Posudek oponenta na bakalářskou práci Anny Raškové

na téma „Užívání alternativních trestů – praxe výkonu trestů domácího vězení a obecně prospěšných prací v soudním okrese Česká Lípa“

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku aplikace alternativních trestů, především pak obecně prospěšných prací a domácího vězení se zaměřením na praxi Probační a mediační služby (dále jen PaM služby) v okrese Česká Lípa. To je téma velmi aktuální, a to zejména v souvislosti s tím, že po pěti letech účinnosti trestního zákoníku, který přinesl v této oblasti významné legislativní změny, je vhodné zhodnotit, do jaké míry se odrazily v aplikační praxi.

Bakalantka předložila svoji práci v rozsahu 49 stran základního textu, včetně úvodu a závěru. Práce dále obsahuje seznam literatury a abstrakty v českém a anglickém jazyce. Práce neobsahuje cizojazyčné shrnutí. Z hlediska rozsahu je třeba říci, že bakalářská práce splňuje požadavky kladené pro tento typ závěrečné práce.

Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. V teoretické se bakalantka věnuje východiskům restorativní justice a rozvoji alternativních trestů, včetně významných mezinárodních dokumentů v této oblasti. Zde se však v případě jednotlivých doporučení Rady Evropy se omezuje pouze na jejich výčet. Dále se v teoretické části zabývá právní úpravou obecně prospěšných prací a domácího vězení. Zde je třeba upozornit na to, že v této části je práce velmi popisná, bez rozboru dané úpravy a bez analýzy změn v aplikační praxi, ke kterým došlo právě po účinnosti nového trestního zákoníku. Často využívá pouze sekundární zdroje - tj. nečerpá přímo z právních předpisů. S dostupnou literaturou se seznámila pouze ve velmi omezené míře. Pomineme-li odbornou literaturu v oblasti práva – např. komentáře k trestnímu zákoníku, či odborné články publikované v této oblasti, což by se dalo do jisté míry vysvětlit zaměřením bakalantky, je škoda, že nevyužila alespoň poznatky aktuálních výzkumů IKSP, publikovaných konkrétně např. v: *Scheinost, M. a kol.: Sankční politika pohledem praxe. ISBN 978-80-7338-144-8* či *Scheinost, M. a kol.: Trestní sankce a jejich odraz v praxi, tisku a v názorech veřejnosti. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí I.) ISBN 978-80-7338-135-6*, kde se autoři zaměřují na problémy aplikační praxe u zkoumaných trestů v souvislosti se změnami, které přinesl trestní zákoník. Teoretická část je ještě doplněna popisem metodiky PaM služby.

Praktická část je zaměřena na zpracování údajů PaM služby v okrese Česká Lípa, zejména pak na počty uložených OPP a domácích vězení a porovnání, do jaké míry soudy vycházejí ze zpráv PaM služby při uložení konkrétní alternativní sankce pachateli. Zde by samozřejmě, alespoň pro základní srovnání a též možnost vyvození obecnějších závěrů, bylo vhodné uvést též údaje za celou ČR. Dále lze za problém, který do značné míry zkresluje údaj o shodě mezi návrhem PaM služby a rozhodnutím soudu, označit skutečnost, že poměrně velká část případů dosud nebyla soudem rozhodnuta. Proto je otázka, zda by nebylo účelnější porovnat pouze případy, kde již došlo k pravomocnému uložení sankce v dané věci. Také

některé závěry autorky, např. proč není příliš využíván trest domácího vězení aj, by zasloužily v práci větší pozornost, což ovšem souvisí s výše popsányi nedostatky teoretické části.

Z hlediska zvolené systematiky nelze práci vytknout výraznější nedostatky, nicméně je třeba upozornit, že se např. v kapitole označené druhy alternativních trestů věnuje též v poměrně široké míře obecně vymezení jednotlivých alternativních sankcí a postupů v rámci trestního práva, přičemž nutno dodat, že v práci občas tyto termíny používá nepřesně, viz níže. Dále je otázka, zda např. kap. 3.3 bylo nutné členit na několik dalších podkapitol, když některé z nich tvoří pouze jeden odstavec.

Zejména v teoretické části práce se lze setkat s věcnými nepřesnostmi či nesprávnostmi, např. nepřesně užívanou terminologií - např. na str. 11 – narovnání je odklon, obecně prospěšné práce alternativní trest - nikoli tedy alternativy k potrestání, dále neúplný výčet podmínek, kdy lze OPP uložit mladistvým na str. 18, tvrzení autorky, že je nutný souhlas pachatele s uložením OPP na str. 18. Dále výměru trestu soud neschvaluje, ale sám určuje na základě provedených důkazů (str. 18), na str. 19 - zákon č. 41/2009 nebyl novelou TZ, ale v tomto konkrétním případě trestního řádu. Zákaz řízení se zpravidla neukládá jako přiměřené omezení, ale jako samostatný druh trestu – konkrétně jde o zákaz činnosti - str. 27, dále nepřesná formulace „Trest domácího vězení ukládá pachateli zdržovat se na dohodnuté adrese ve smluvené denní době“ na str. 29 – doba není smluvena ale stanovena soudem.

Větší pozornost by též měla věnovat vymezení pojmu prizonizace na str. 10.

Nelze také souhlasit s tvrzením bakalantky, že OPP jsou obecně v ČR nejčastěji ukládaným alternativním trestem, viz str. 26.

Bakalantka by též měla vysvětlit, co přesně míní tvrzením na str. 46 “ Osobně mě překvapil údaj o nadpoloviční shodě u trestu Domácího vězení, který je v České republice oproti jiným zemím na nižší úrovni.“ Pomineme-li vůbec formulaci otázky, srovnání se zahraničím práce vůbec neobsahuje a ani konkrétní odkaz z čeho zde tedy při srovnání čerpá.

Zároveň by měla přesně uvést, včetně citace na příslušné zdroje o jakých „ plánovaných a připravovaných novelách zákona o trestu Domácího vězení“ se na str. 46 v práci zmiňuje.

Zvolená systematika práce a způsob jejího zpracování svědčí o tom, že se bakalantka seznámila s odbornou literaturou a dalšími prameny, zejména v teoretické části, pouze v omezené míře. Ocenit lze pokus o zpracování statistických údajů, byť s výše uvedenými výhradami. Zároveň je třeba říci, že práce je velmi popisná bez analýzy významných problémů, které se při aplikaci těchto trestů v praxi objevují. Často se v něm objevují též věcné chyby či nepřesnosti. Také závěr v rozsahu necelé jedné strany textu, neobsahuje podstatnější zhodnocení získaných poznatků či případné návrhy do budoucna, ale omezuje se v podstatě pouze na vymezení cílů práce a popis způsobu zpracování práce, a to přesto, že přímo v textu práce se bakalantka hodnocením stávajícího stavu zabývá.

Autorka v zásadě správně používala pravidla pro vyznačování pramenů, z nichž čerpala, tak, jak je to obvyklé při zpracování bakalářské práce. Nicméně ne vždy citovala v souladu s platnou citační normou, jedná se především o nepřesné používání způsobu citování formou jméno-datum v závěrečném seznamu literatury. Kromě toho v seznamu literatury nemají citace vždy všechny povinné prvky, srov. např. údaje o rozsahu či pořadí

jednotlivých prvků. Ne zcela úplně jsou také citace na internetové zdroje. Občas nepřesně cituje mezinárodní dokumenty, srovnej např. Doporučení CM/Rec (2014) 4 Výboru ministrů členským státům o monitoringu na str. 14.

Po formální stránce práce nemá výrazné nedostatky, autorka však poměrně často užívá ich formu, občas též stylisticky nevhodné termíny např. „ukládání trestu je vyličeeno“ na str. 30 či stylisticky neobratné formulace na str. 41, které popisují zvolenou metodologii při zpracování stat. údajů.

V práci se lze setkat poměrně často s gramatickými chybami srov. např. psaní velkých písmen při uvádění jednotlivých druhů trestů na str. 6 a na dalších místech práce, totéž platí u uvádění orgánů činných v trestním řízení, či citaci některých právních předpisů, chybějící interpunkce na str. 17 posl. věta, či též str. 18, dále mladistvím na str. 30.

Vzhledem k výše uvedenému je třeba říci, že předložená práce je na samé hranici pro splnění základních požadavků, kladených na bakalářskou práci. V rámci obhajoby by se bakalantka vedle výše uvedených nedostatků měla zaměřit na formulaci komplexního zhodnocení poznatků v práci zjištěných, popis základních změn v aplikační praxi, ke kterým došlo po účinnosti nového trestního zákoníku, označení základních problémů v aplikační praxi při rozhodování a výkonu OPP a domácího vězení a případné návrhy na zlepšení do budoucna.

V případě úspěšné ústní obhajoby navrhuji, aby práce byla klasifikována známkou dobře.

V Praze, 7.6. 2015

JUDr. Jana Hulmáková, Ph.D.